

Čína

**budoucí globální
hegemon?**

Kdo je hegemon?

- Mezinárodní hegemonie – síla založená na přirozené dominanci jednoho státu nad jinými
- 3 dimenze – splní-li se všechny, můžeme hovořit o hegemonii:
 - ⊕ ekonomická
 - ⊕ vojensko
 - ⊕ kulturně-politická

Čína – ekonomická velmoc?

- + od 80. let ekonomické reformy → „socialistická tržní ekonomika - státní kapitalismus“ prezidenta **Teng Siao-pchinga**
- + Ekonomický růst kolem **10 %** ročně mezi 1995-2010, dnes mezi **6-7 %** (dříve hlavně export, dnes také domácí spotřeba) → dnes 1.místo v objemu exportu, 2. místo v objemu importu, 1. místo HDP (PPP), 2. místo HDP (nominál)
- + obrovský potenciál v pracovní síle – levná, relativně vzdělaná, **konfuciánsky** poslušná a pracovitá
- + největší trh na světě

-
- obrovské regionální rozdíly východ (**speciální ekonomické zóny**) vs. západ (venkov), zvyšující se sociální rozdíly ve městech
 - 30 % EA v zemědělství
 - nedostatek nerostných surovin, hlavně energetických
 - ekologické náklady
 - demografická krize

Čína – vojenská mocnost?

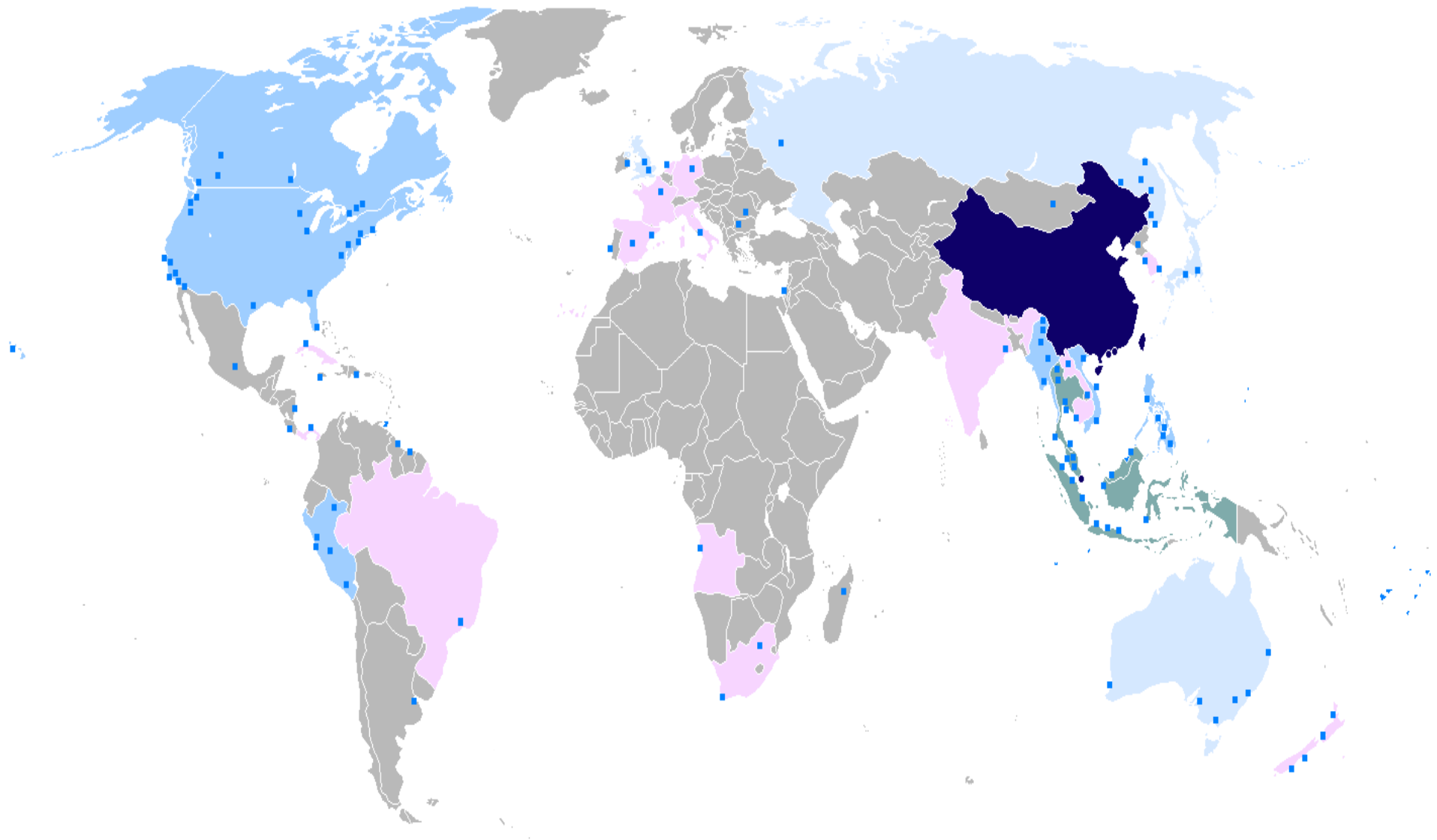
- cca 2,3 mil. vojáků v (12 % všech vojáků světa)
- vlastní jaderný program, masivní modernizace
- **2. největší obranný rozpočet na světě** - stále roste (v celkovém objemu je však třetinový ve srovnání s USA)
- schopnost ovlivňovat regionální politiku (Tibet, Severní Korea, Vietnam, Taiwan)
- rostoucí ambice v odlehlejších světových regionech (**zatím pouze ekonomické**)
- Čína historicky nikdy vojensky nehegemonovala (konfuciánská tradice, přirozená autorita **Říše středu**)

Čína – kulturní velmoc?

- komunistická ideologie je přežitá (strýček Mao na ústupu), avšak revival **konfucianismu a taoismu**
 - **čínština** (1,3 mld. rodilých mluvčích) – regionálně však nesrozumitelná (mandarínská, kantonská, 14 dalších dialektů)
 - ekonomická i politická síla **čínské diaspory** (10 mil. Indonésie, 7 Thajsko, 6,5 Malajsie, 3,4 USA, 1,6 Kanada, 1,3 Peru, atd.), šíření kultury – konfucianismus, čínský pop, filmy
-
- **negativní** kulturně politický **image** - bezohledné potlačování lidských práv (události na nám. Tchienmen, Falun Gong), censura (vnitřní i vnější), okupace Tibetu, represe v provincii Sintiáng
 - negativní ekonomická image – levné, nekvalitní výrobky, expanze do rozvojových (i rozvinutých zemí)
-
- snaha čínské vlády o vylepšení obrazu – **Olympiáda 2008 v Pekingu, Expo 2010 v Šanghaji**

Rozšíření čínštiny ve světě

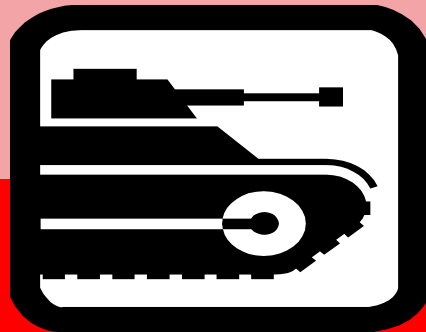
Porušování lidských práv v Číně

- **Trest smrti** ... v roce 2005 bylo oficiálních údajů popraveno 3400 vězňů (odhad je 10000) ... využívá se i pro méně závažné zločiny, zneužití pro politické účely
- **Pronásledování a mučení** ... případ Falun Gong... desetitisíce vyznavačů duchovního cvičení v převýchovných táborech, věznění Liu Xiaoba (nositel Nobelovy ceny za mír) či Ai Weiwei (architekt pekingského „ptačího hnízda“)
- **Projekt „Tři soutěsky“** ... milióny lidí vyhnáni z domovů a zbaveni prostředků obživy, další miliony ovlivněny změnou životního prostředí

Masakr na náměstí Nebeského klidu

- Studentské protesty na Tchien-an-men v Pekingu mezi 15.4.-4.6. 1989
- Nenásilné studentské manifestace za demokratizaci společnosti
- Násilně ukončeno povoláním armády ... stovky mrtvých, tisíce zraněných a tisíce perzekuovaných studentů vašeho věku

Tibet

- Mezi lety **1912-50 svobodný stát**
- Čínská lidová osvobozovací armáda podepsala v květnu 1951 s Dalajlámou 17ti bodovou dohodu o čínské nadvládě a tibetské autonomii
- **Březen 1959** – tibetské povstání jako reakce na hladomor a zesilující tlak čínského komunismu (jako každoroční vzpomínka akce „vlajka pro Tibet“)
- Povstání se opakují každé desetiletí (naposledy v roce **2008**), Tibeťané zatím nemají koordinovaný postup (dalajláma preferuje boj **metodou nenásilí**)
- Tibet zažívá: chanizaci **tibetské (budhistické) kultury**, upírání základních lidských práv i práv na národní sebeurčení, teror, mučení
- Ekonomický rozvoj se týká zejména čínské populace (cca 7 % populace) a je zaměřen na exploataci nerostného bohatství (pravý důvod stavby „čínského technického zázraku“ – **tibetské železnice**)

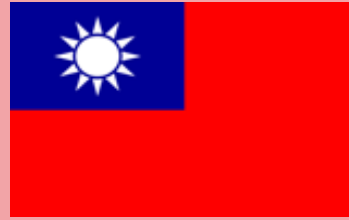

Sin Ťiang (Ujgursko)

- **Muslimský turkický** region, přirozené centrum Ujgurů **Kašgar**
- V minulosti střet zájmů Číny, středoasijských říší, Ruska
- Mezi 1944-49 svobodná Východoturkestánská rep., poté násilné připojení k ČLR, dnes status **autonomní provincie**
- Násilná **chanizace** regionu (stejný podíl Ujgurů a Číňanů), výrazné ekonomické zájmy – nerostné suroviny
- posledních pět let násilnosti proti čínským imigrantům a úřadům

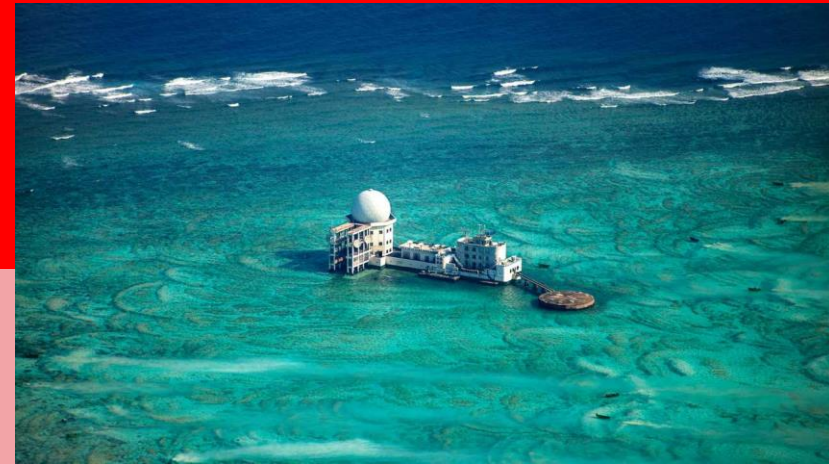
Taiwan

- **De facto** stát výsledkem **čínské občanské války** v letech 1946-50 mezi čínskými komunisty (v čele s **Mao c' Tungem**) a Kuomintangem (nacionalisty v čele s **Čankajškem**)
- Kuomintang odešel na ostrov Taiwan, kde vyhlásil Čínskou republiku (až do roku 1971 člen OSN)
- **Ekonomický tygr** – 19. největší ekonomika světa
- Komunistická Čína považuje ostrov za vlastní provincii, při případné nezávislosti hrozí **vojenskou intervencí**

Jihočínské moře

- **Teritoriální spor** o kontrolu **Spratleyho ostrovů** mezi Čínou, Taiwanem, Vietnamem, Malajsií, Filipínami a Brunejí
- Diplomatický konflikt doprovázený demonstrací vojenské síly
- **Význam lokality:**
 - a) naleziště ropy a zemního plynu
 - b) komerční rybolov
 - c) kontrola námořní cesty
- Čína považuje celé teritorium za vlastní výsostné vody a nárokuje si celé souostroví – stavba námořních základen, vojenská cvičení, kontrola plavidel
- Angažmá USA jakožto protektora Taiwanu a Filipín

